

ТЕМЕНУГИ

ПЕРИОДИЧНО МЛАДЕЖКО СПИСАНИЕ
ЗА ЛИТЕРАТУРА И КРИТИКА

ГОД. I. Редактор: ЗВЕЗДЕЛИН ЦОНЕВ Кн. 8, 9 и 10.

СПОМЕН

То бе в часът на белите сияния,
и плахи бяха думите — защо?
Над мъртав град разтиляше Урания
миражи и увяхнало злато.

То бе в часът на белите сияния —
заклучени в един далечен свят —
аз слушах болно късните признания
и бех невинно чист, невинно блед.

То бе в часът на белите сияния —
не помниш ти — дори не помня аз —
целувката и първите желания
и пръстена с лучистия елмаз.

То бе в часът на белите сияния,
а, може би, и приказка бе то.
Сега над мен ридаят мрачни здания
и сипят мъртво есенно злато.

И. Стубел.

СЛАВ МОРЕНСКИ

Контур на разказ

Аз имах случая да се запозная с един господин, който не можа да не извика още от първия момент у мене любопитството: да узная некая подробност из неговия живот. Но тъй като, той беше странно мълчалив, напразни бяха моите начини, чрез които пробегвах, за да го заговоря по интимно. И може би, аз не бих узнал нищо по-положително за него, ако случайността не се яви в помощ на моето любопитство.

След две седмици от запознаването ми, сжия този господин стана мой сжсед. Той нае стая в кжщата, която се намираше точно срещу нашата. А на третия ден след това, той закачи на входната врата малка порцеланова филмо-таблетка, върху която имаше написано:

Слав Моренски
хипнотизатор

Как! — Удивих се аз — моя познайник бил хипнотизатор? И това сжздаде цяла буря от любопитство в мене. Но по-вече аз не го срещнах по улиците.

Измина се цял месец... Моето желание да узная нещо все повече се усилваше.

Ненамирах, обаче, средства да се сближа с него. Решавах понякога да отида в дома му и под предлог за нещо друго да мога да се добера до някаква положителност. Но решението ми изчезваше щом тржгвах. Чувствах, че ще се случи нещо, което би било неприятно и за него и за мене. И с нови планове се връщах обратно.

Една вечер, се срещнах с моя приятел, който някога ме запозна сжс Слав Моренски. Преди това аз му бях открил любопитството си. И след като стиснахме ръцете си, моя приятел ме порази с поканата, която ми направи. Тая вечер Слав Моренски давал вечеря в чест на новото си откритие. Един малък кръг негови приятели щел да присжства.

Поканата се отнасяла и за мен.

Изтрпнах от радост. Веднага взех под ръка моя приятел и почти тичешком се отправихме към дома на хипнотизатора.

Когато влезохме, вътре имаше няколко господа, които аз съвсем не познавах. Сам Слав Моренски ни покани много любезно. Този път аз видях неговите очи. О, той имаше дълбоки, черни очи!

След половин час се почна вечерята. Но тя мина почти без някой да проговори. Сякаш всички бяха дошли не да говорят, отколкото да присъстват на сеанса. И веднага след вечерята всички заехме местата си в стаята, където Слав Моренски щеше да повтори своя резултат.

— Моля, голяма тишина господа, предупреди той, след което се изправи в средата на стаята и с един замах на ръката си, ние потънахме в непрогледен мрак.

Очаквахме: — всякой сгъшен в креслото си и съвзатаен дъх. Хипнотизатора ръкомахаше продължително и бавно до като подир една минута до стената се показа едно досущ голо, с абсолютно правилни форми момиче, което държеше в едната си ръка голем остър нож.

Бялото тяло изпущаше особен топъл мириз, който направи да затуптят по-силно сърцата ни. То се огъваше, извиваше се на всички страни, приемаше всевъзможни положения, които създаваха от формите му разкошни цветовена страст и пожелания.

А когато хипнотизатора прошепна нещо, момичето се изправи и с един невероятен замах, заби големия остър нож в сърцето си. Кръвта плисна, като из фонтан и за миг цялото тяло почервене. Но момичето стоеше все така право и с пияни от болка очи ни гледаше...

В погледа му аз видях нещо, което съм мечтаел...

— Fortuna! Прошепна Слав Моренски, след което момичето се изгуби, лампата светна и на мястото, където беше преди малко бялото женско тяло, — лежеше една малка кутийка, обвита с червено кадифе.

... Всички млчахме. Дори и Слав Моренски се сбогува с нас млчливо.

— — —

Но и ти умираш и след тебе иде Меркурий по
стржмната и камениста пжтека на разума.

И ето отрежда втората си половина за песен и по-
чивка.

Ден на мъдроста го зоват вжзточните маги.

Рожден ден на Буда и Конфуций — — —

Той е записан в скрижалите на всеко капище и в
папирусите на вжзточните царе.

И затова ще срещнем в всяка живопис образа му
и в всяка резба името му.

По корите на бамбука неговите начертания и пред
всеки сенник идеала му.

Княз на мъдроста го зоват древни маги и деви-
ците на Ефрат му пеят химна на дивни строения.

Ден на мъдроста си ти! — — —

А Юпитер е твой малък брат, който иде след
теб с бжрзината на светкавицата и с силата на
молнията.

Син на разврата и на блудта е той.

Още в младини той уби баща си, и затова Рим в
денжт на своето падание му поднесе венец от
хвойна и глобини.

Красните чернооки девици на Тибжр с една само
дума превржщаше на юници за нечовешки наслади.
Покровител на сладострасните оргии Адамит, Бо-
гомил и Исхихаст и на вснчки млади момичета, ко-
ито дават тяло за монета.

Ден на разврата и на блудта си ти и твоето оте-
чество е земята.

Шестима братя сте вие, но един на друг не сте
подобни, а Венера е вашата сестра!

Кротка звездица от моджр камжк, която сближава
сжрцата и прави старците да тржпнат. Светило на
монаха и на отшелника е тя!

Когато юноша и мома ги дели пространство, тя
среща погледите им в себе си, защото е високо и
двамата я виждат.

Обичат я девиците от интерната и жените на хи-
лави мъже.

Оржженосци и царе, рицари и слуги!

Защото тя има лжч за всяка душа и стрела за
всяко сжрце — — —

Нейният син се казва Амур. Той е светлината на
нейната светлост.

Носител на абаносовия лжк, направен от гривата

на диви коне, извит като плочата на конски копита. Щедра и любвеобилна е Венера, но които се кланят чрез нея на Юпитер, тя ги поразява с седемте болести, които носят името ѝ.

Но ето и тя умира. Преклонете колене и спрете нозете си, защото настъпва успението на Венера, а тя е ден на любовта.

И иде славния принц на нейното наследство, иде Сатурн. — — —

Той е ден на бури и ветрове. Самумът засипва с планини от пясък черните кербани и жълтите феникови гори.

Морете разлива яростни вълни и поглъща в себе си варки и гондоли, кораби и ветрила.

Големите индийски гори ломят стихия и Голфштром увелича всичко след себе си.

Такъв е той до право пладне — — —

Другата му половина е сенник за почивка.

По бистрите езера се мият голи тела от мрамор.

Нил тече спокойна и бяла, като снежен поток от благоухания и миризми — — —

Хиляди девойки връщат нежността на своята плът в бистрите струи на гиганската река, защото иде сетния ден — иде Ра — — —

И ето открива се нов живот и Ра го гледа от възток.

От рано утро бият църковни камбани и пеят остри минарета — — —

Шествие от пурпур и багренница кръстосва многолюдните улици на градът — — —

Светли хоругви и цветни стягове пращат в ръцете на стройни знаменосци и песен за слънце и слава ехти и се разнася, до където поглед стига.

Сладката химна на Ра пеят хиляди уста и држнат безбройни цимбали.

Ден на виното и на веселието си ти, ден на славата и на почивката, ден на псалом и на пиржт! Девици и юноши пеят из бамбука и кичат косите си с олеандр.

Светъл обелиск от небето до земята си ти, сетен ден на слънцето! — — —

Под твоите балдахини спят прегърбени старци.

Шестима братя сте вие, но един на друг не сте подобни, а Венера е вашата сестра.

И аз стоя от ранна утрина до късна вечер пред каменните ви ваяния а над мен се люшка тежка палма.

Тежка палма се люшка над мен и по назъбените
и гранки аз прочитам цифрата на своите страда-
ния — — —

Така пееше певеца от възток и неговата песен
нарекоха песента на седемте — — —

Трифон Хубев.

— О —

ДЕМОНЖТ НА СЯМОУБИСТВТО

С усмивка, странно продължителна,
с дълбоки сенки в очи,
той често — юноша пленителен —
ни очарова с лъчи.

В кафето, гдето електричеството
разкрива блясък и томи,
той с мисъл, дяволски — логическа,
ни демаскира и срами.

В самотни вечери без песни,
когато сенки ни душат,
вжв стаята, като магесник,
вжв чаша ни поднася яд.

А в тъмний час, когато слитат,
като пчели, мечти среднощ,
той е фатално убедителен
и скришом ни подава нож.

На моста, где водите пенни
се бият скръбно в тъмний стълп,
надува мисли потаени
с межа на злоба и на скръб.

В леса, когато сме пияни
от листвените тайни химни,
шест гилзи със барут бездимен
поставя мъжком в барабана.

Другар е той, на Принца Датски —
мълви безсмъртний монолог
с упорството на участ братска,
спокойнонежен, тих и строг,

В усмивката му продължителна,
в очите му — безумна паст —
бди бездна — тайни съблазнителни,
които ни завличат с власт.

Валерий Брюсов. Ив. Мирчев.

СЛЕДИ ОТ МЖЛЧАНИЕ

П И С М О

Сестра, тежи ми тази нощ — отвън
и тук — вън малката ми стая.
и аз не мога да узная
защо не идва и за мене сжн.

Дали — че днес студения поток
на улицата каменна, шумяща
опи с печал душата ми горяща —
на улицата страшния поток? —

Или — че спомням сторения грях
вън моята молитва до забрава —
нима не бехме ний деца тогава
и ти, и аз — о, дни на веджр смях!

Или за туй, че рамката вън креп
и образите: твоят и на мама —
напомнят ми, че нея веч я няма
за да запита с горест мен и теб: —

Защо тежи тъй таз нощ — отвън
и тук — вън бедната ми стая? —
Не мога сам да се позная
три нощи — цели три — сестра, без сжн . . .

МОЯ ДЕН е отплавал навеки —
моя ден неузряла мечта —
ето златните лунни пжтеки
и студената гръд на ноща.

Аз сжм с моите зли суеверия,
що чертаят портрета на страх
и рзплакан пред странни предверия,
чакам твоя последен замах.

Зная, мойта молитва е мржтва —
моя стон леден кожг обкова, —
а от блиската каменна църква
всеки звън е горчиви слова.

И расне и израства огромен
твоя образ по-хубав в ноща
и целува ме черния спомен —
моя ден неузряла мечта.

ПРОЛЕТ

И секаш празник е вжв тоя час,
о, час на свежия и златен пламък, —
отключени са дверите на нейни замък
и светлата царкиня е е при нас.

Тя иде от далечните страни, —
от царството на белите пауни
и като весел звук на струни
на утрото вжв златото звъни.

И тя оглежда своя буен лик
вжв сенките на сините прозорци,
а тржпнат вжв пробудените скворци
и влюбено подсвирват с ясен вик.

И песен, и цветя, и аромат
и весело и странно шумоление —
не е ли туй безкрайното стремление
на вечния, плодящия се свят?

ПРАЗНИК

Развейте знамената братя,
надуйте златните тржби,
в часа на тихите молби —
Бог чу молитвата ни свята.

Ще пламнат тжмните алеи
на неописания град
под пжстроцветни полюеи
вжв празник нов и непознат.

Той праща пжрвия вестител,
могжщ от пламък и любов —
да бжде всеки днес готов —
за нова участ — победител.

И в утрото ще се разтвори
над нас лазурен небосвод,
и вечността ще проговори
пред мжката на цял народ.

Бог чу молитвата ни свята
в часа на тихите молби, —
надуйте златните тржби,
развейте знамената, братя! . .

ВИСОКО някъде над мене
искреят златните звезди, —
о, помогнете да не стене
земята в черните беди —

О, помогнете световете
да пръснат своя тежък гнев
и съберете миговете
на новия и чист напев.

ПЕСЕН

Ти си малката Regina,
що вжв утрения час
лжк изопва над сурдина,
лжк над тжжна виолина
с тих, магийсващ глас.

Изблика на утрин свежа,
зноя на априлски ден,
тржпнат бледи пред копнежа,
що заплита в златна мрежа
моего сърце и блен.

Ти си тжжна, тжжна в ирана
на нощта от джжд и хлад —
твоята душа проплака,
твоята душа дочака —
мене — твоя влюбен брат.

В тая нощ без сжн - безбрежна
на нестихваща печал —
посрещни ме с тайна — нежна
и с усмивка белоснежна,
дай свещенния бокал!

Поднеси ми устни свежи,
поднеси ги като дар —
аз сжм пленник в златни мрежи
и сжм морен от копнежи,
но сжс теб ще бжда цар...

Дим. Чаков.

З О В

Зората огнена тръби тревога
заражда се на живите денжт —
О жив, ти още спиш в сжнжт
на тежка непробудна изнемога.

Навжн безбрежните простори
се кжпят в бели светлини —
о, пробуди се ти отсжн — стани
за теб денжт обятя ще разтвори!

И в шеметна забрава пий тогаз
от пурпурните пенясти амфри,
че твоя сжн под мрачните простори
кжм гибел ще те води всеки час.

И изцелен, спасен и възроден
ти ще разбиеш своите затвори —
Стани и пий от животворните амфори!
Денжт за живите е отреден.

С К Р Ж Б

Смирено нося аз в светжт
скржбта на тежката раздяла;
на белите цветя цветжт
окапа в кротка вечер бяла.

Дх идолжт на всяка красота
е разрушен, захвърлен вече
и в дни на черна самота
невидим някой ме обрече.

Лз нося в себе си смирение
и не зова, и не вопия
сред свойто лихо запустение.

Ти тихо приласкай душата
сжс своята скржбна литургия
О, вечер, майко свята!

Израил Кемалов.

В И Х Р А

Безумен вик разкъсва
 Тъй болната душа.
 Последното ридание
 Се носи
 Рушащо и горящо
 Над мрътвите руини.
 Червени знамена
 Обгръщат
 Пламналите зали
 На моята любов.

Любов,
 О, Вихра, Вихра! . . .
 Целунати,
 Обагрени от пурпур
 Усени; —
 И светнали очи; —
 И тихата ръка
 Що моли за почивка; —
 И тези бурни бурни
 И бухнали коси.

В чемерна тъмнота
 Сжмнението пжпле.
 И малки,
 Малки искри
 Пламтящи, разгорени
 се вилитат. И прогонват
 И всеки сетен час
 На щастие и смях.

Червени знамени
 Плющат и се оглавят
 В терзаната душа,
 Танцуваща девица
 Подхвърля си косите,
 О черните коси,
 И светнали стрели
 О, огън, ураган и блясък
 И побеснели вихри.
 О, Вихра, туй са те,
 Те — твоите горди братя.

И няма ден да мине
 Без ужас.
 Без попада
 Ще рухнат всите светли
 Кумире и мечти . .

И моята любов,
О, моята любов,
Тжй бедна ще остане,
Тжй бедна и сама.

И няма никога
Да пламне пак отново.
И пепел ще посипе
Кат морен джжл
От тжмни небеса.
Душата ми ще бжде
Тжй черна, необятна; —
И всека светлина
Ще тихо да умре.

И в него ден,
Тжй близък и зловещ,
Тжй страшно,
Що навесен е
Над мен и над теб...
О, чернен миг.
О, хладните очи
Стоманенозелени,
Ранхвжрлени коси
И стиснати устни,
Що мрачно ще искажат
Последното: прости!

Душата ми се свива
На топка сняг,
И почва да сжлзи...
Безброй сжлзи
Червени.
О, капки кръв!
О, скръб неввана!
О, ден изгонен в мрака
На срепнатата нощ!

Аз искам да се впия
За пжрви и последен
Пжт в твоите уста.
Аз искам да обхване
Вжв своите ръце
За сотен пжт тело тж.
Аз искам да убия,
Да смачкам и разкжсам
Теб,
— Моята жена.

Душата ми се гжрчи.
Тя мжчи се да викне,
Да викне и искаже
Огромната си бол.
Ха — ха, живеи,
Ха — ха, ти радвай се
На мойте мжки.
Аз мразя те!
О, Вихра,
Любов е твоята умраза
И мжст е моя боен зов!

Но, не! . . .
Аз бавно ще отмина
Печален и смирен! . . .
Червени знамена,
Развихрени крила,
Ще мжком да обгржат
В душата ми — олтаря
На моята любов.
Прости,
О, Вихра, Вихра,
За сетен пжт:
Прости! . . .

П. Спасовъ

— о о —

К ЖРВАВИ ЗАЛЕЗИ

О, ЗАНИК огнен, вечер уморена,
допяла своята песен, шеметни слова;
о, бледен здрач, о, песен победена,
сред хилядният хор, на уличната жлпа

О, заник огнен, тиха вечер,
Следи от кръв по твоя път;
о, бледен здрач, през тиха вечер
целунал лекичко градът.

ПРИЛАСКАЙ ме с нежен поглед,
искам в плам да изгоря;
заник огнен — тиха вечер,
под горящи кандила.

Бели свещи и ковчежи,
пламък светъл в вечерта;
заник огнен — разтвори ми
ти вратите към смъртта.

Мен погребват — катафалка
е поела черен път;
залез огнен — целуни ме,
сред кипежа на градът.

ТЪЖНА вечер — в мрачна стая
сам оборил съм глава;
а пред мене полюлеи
с кръв изпръскани слънца.

Тъжна вечер — в мрачна стая,
сам — далече от града;
вжн: — пред мене огнен залез,
погребални тържества.

Тъжна вечер — огнен залез,
пред иконата самин;
а над мене полюлеи:
огън, — кандила и дим.

ЗАЛЕЗ огнен — рой печали.
кржв, — следи и здрач в граджт:
всекидневни карнавали.
и начало на грехжт.

Залез огнен — рой камбани,
смжрт, — ковчези, — тжржества:
всекидневни барабани,
сред суетноста в града.

Владимир Радев

Б Е З П Ж Т И Е

Аз джлго се молих пред твоите двери,
и в сжлзи обливах черния праг,
а в двора джрвета са сянки прострели,
далече чертѳ се и сжнния парк.

Аз виждам липата с ширните клони,
где често седяхме двама сами,
тя скржбна е вече и листи си рони,
и с болка се моли за нашите души.

Че нявга ний двама под нея стояхме,
и скрити вжв сянка—в тжмната нош,
ний пжрвите сжлзи скржбни проляхме,
че смжртни сгрешихме пред нашия Бог.

Ча ние тогава и двама отпихме,
от чашата пжлна на друга любов,
и двама невинни пред него згрешихме,
и с кжрви покряхме чистий покров.

Аз джлго се молих пред твоите двери,
и с сжлзи обливах черния праг,
но ти ме нечуваш — не чули ме Нели?
в душата вече гасне слжнчеви зрак.

Г. Русев

ХИМЕРА

Нас винаги мами прекрасен мираж
самотни ний чезнем по светли звезди
и тжрсим безсилни изгубений страж
в примамния екот на шумни стжгди.

В живота ни тжмен — сжпжтница скржб
люлее надежда през много луни,
понякога спомен лелеян и скжп
джлбоко в душата галиовно звжни.

И всеки желае да мине пречист
по друма житейски на волна душа,
а води ни образ измамно-лжчист
и роби сме всички на вечна лжжа.

Н. Никитов.

ВЕЧЕР

Небето е сключило вежди
луната студено мжлчи —
по нея вечерни одежди
и наниз от бисер лжчи.

Небето е сключило вежди
притворило бистри звезди
по него кат мжртва надежда
луната далечна трепти.

И в вечерта всичко немее,
загжрнат вжв сжи е света.
Духа ми несретник се рее,
духа ми — несретна мечта.

Ст. Дженов.

СПОМЕН

Вали . . . В градината така
аз помня те тогава как
целуна ме и даде с пръстче знак —
че късно е! — и пламнала ръка
на мойта — пламнала — подаде

Вали . . . През тъмните джрвета
тжй сжлзите се ронят на джда —
о, нямаш ти, о нямаш ти душа,
че беше ти най-скжпа за поета —
о, днеска ти сжрцето си продаде.

Звезделин Цонев.

ЖЕЛАНИЕ

Кога от джлгий пжт сломена
на твойта гржд глава склона
почувствам се отново възродена
и бих могла тжй кротко да умра.

Че мойте дни на младоста умряха
развихрената тях срази скржбта —
че нямам Бог, че нямам крепка стряха,
че всичко си едничжк на света.

Обичам те — и друго не желая:
освен сжлзи да моля те: прости . . .
С разкжсано сжрце да вглеждам се във края,
на любовта в души ни що трепти.

О, как доволно бих тогаз запяла
свещений химн на любовта —
Като чайка бих тжй полетяла
далеч в чертога святжл на смжртта.

Нина Унжнєва

ПОЕМИ В ПРОЗА

Е С Е Н

Тъмна болка се разлива над бездните над бялото езеро. И златните вълни спят във жравите облаци, в които се жпят звездите.

А във мракт огасват бялите свещи, които издигахме във тъмнината, търсейки своя път. Навсуета ридат скръбните мимози: златожълтия сръп на есента ще ги пожне и те ще изтеят върху жравите купчини есенни листа.

Тъмна болка се разлива над бездните на езерото и върбите, излъчвайки сълзи над него ридат. А хризантемите, издигнали ръце в ясновидство вещаят грозна смърт.

СПОМЕН

Една нощ, когато звездите плаваха върху повърхнината на бялото езеро, аз те позовах.

Върху усните ми кипеше знойна жажда да се впишат пипалата им в алабастровата чашка на твоите устни. И над сърцето им струеше бялата кръв на неземна любов — — —

Една нощ, когато звездите горяха всред езерото — аз те позовах. Защото моето сърце беше пълно с бяла любов.

И ти дойде. Устните ми впишаха пипала в твоите и в тях трепереше знойната псалида да бждат вечно впити едни в други.

Спомняш ли си нашите сърдца, загубени всред хаос от приказни линии и огнени гравюри?

ВЕЧЕР

Изгаснаха последните лъчи на слънцето. И тъмни се, заприплитаха сенките на невидими призрания, които изпълваха с грозен писък белия залез.

Над скалите играеше в бясна оргия сетният ореол от слънчеви лъчи. И те блестяха — секаш жертвеник опръскан с топла кръв и възпет в морни песнопения — — —

Ще изгрее луната. И звездите ще горят всред сините пространства като разтопени капчици злато. И ние пак ще бждем самотни, далече от трясак на градът, ала чужди на всяка радост.

Госка Нахбантски.

ЗА ИЗКУСТВОТО

„*Ars longa vita brevis*“ — казваха древните класици за Изкуството: —

„Изкуството е дълго - вечно, животът — къс.“ Но що е Изкуство, и какво разбираха те под тоя девиз? — Това ли което разбираме днес, — след толкова векове, — или нещо друго, — скрито за нас? — Тайна... На този въпрос не може да се отговори без особени затруднения. Едно е несъмнено само, че те дадоха велики творения — тия на Омира, Есхила, Софокла, Еврипида, Виргилия, Данте и др., — които ще пребждват векове и ще кичат световния пантеон през вековете: — „*Ars longa vita brevis.*“ —

Техните разбирания върху изкуството, може би далеч да не са били в унисон с разбиранията на днешно време, (— защото: всяка епоха си има свои разбирания, относно този или онзи въпрос, па дори по няколко, и то резко противоречиви едно на друго —), но във всеки случай те са от голяма важност за дадената епоха — дори ако бяха радиално противоположни на днешните разбирания. Не е нужно да изброяваме всички онези, — толкова много и така различни — течения в изкуството през различните епохи, — малко или много отдалечени от нас.

Класиците начело с Боало имаха за девиз: — *La bon sance* — преди всичко, — тоя здрав разум, който уби доста много и големи таланти, които се мъчеха да постигнат всичко онова що бе предписано в канона на Боало: „*Art poetique*“ (само бледна карикатура на Аристотелевата „Поетика“). Флобер, — най-жестокия учител на езика — се провикваше —: стилът преди всичко, — стилът. Иполит Тен — от професорската катедра по история на изкуствата — предписващи рецепти за реалистично изкуство. Сен - Бйов, записа името си в културната история като теоритик на романтизма. Оскар Уайлд, пишеше —: Красотата и само красотата — ето истинското Искуство, — а неговия сж-брат — Верлен викаше с престоинал глас: „*De la musique avant tut le chose*„

Маларме, Реми де Гурмонд обосноваваха теориите на симбола, в чиито критични бележки ще се на-

мерят златни букви за всяко ирреално Изкуство, а Верлен ги допълняше: „Ce qui dit simbole, il dit image, ce qui dit image il dit poesie“.

„Оня който пише, своите произведения от коленете на своите любимки“ (— това според буржуазната критика, която в страха си пред странното, загадъчното не пожали и един талант от първа величина, за да скрие зад това свое убожество, — но „malgre lui“, Пшибишевски си остава непокорен —), надаваше углушителен рев против „тая стара и тъпа естетика“ —: душата във всичките и прояви, — тук се крие живата вода на Изкуството.

Нуждно ли е да споменаваме за „най-страшните“, така наречените „леви течения в изкуството: експресионизм, кубизъм, дадаизм и футуризм, (а, днес се чуват гласове: — назад към примитива: (Кандински, Коненков, Марк Шагал и Пехщайн). Експресионизма се „роди“ в Германия (теор. Херв. Валден), Кубизъм и дадаизм — Франция и Германия, — Футуризма — Италия (Маринети), Русия (Маяковски) — поети и един значителен представител — художник-футурист: Луиджи Русоло. Картината е пожъртителна. А колко още браншове и разклонения има, — би се помислило —: едва ли несъществуват толкова разбирани върху изкуството колкото и хора има на земното кълбо. — — —

Едно е утешително поне —: могат да се класифицират в два класа: —

— Природата като цел и природата — средство на изкуството — — —

Държейки на максимата на класиците — „Ars longa, vita brevis“ —: защото изкуството е вечно и неизменно, а животът — къс, скоропреходен, тленен, --предназ изпъква един, колкото голем толкова и труден въпрос, който налага своето разрешение: — недвусмислено —: Кое изкуство е дълго-вечно и кой живот, — къс? — Още повече, че Изкуството е категоричен императив; — то заповядва, то налага.

Това ли изкуство, — изкуството на „un coin de la nature“ — е дълговечно. Изкуството, което отразява Живота и Природата, такива каквито ги виждаме и ние: — с вечните им детайли — несжобра-

зност и недостатъци: — със всичките им скучни и всекидневни събития —: еднообразие и мимолетност; — тая ли голяма видимост на реалността, която ни обкръжава на всякъде и всякога, която ни включва в някаква магическа черупка така здраво „щото сме получили бронхит.“ (Уайлд), или оная „Живот“ и оная „Действителност“ (— която виждаме по някога през блян или на сцената —), що са Навсякъде и Никъде, Всякога и Никогa: — Човешката душа — Абсолюта — „във всичките му прояви — тази именно „Действителност“ която ще пребъдва през векове —: защото нейния първоисточник е Абсолютa — символ на Всебитието: — Всевечност? — Всевечност: — Всебитие. „Изкуството е възсътдаване на това което е вечно, независимо от каквито и да промени и случайности, независими от времето и пространството и зaтова:

Явява се като възсътдаване на същината, т. е., на душата — на душата, независимо от това, дали тя се явява във всебитието, в човечеството или във отделен индивидуум — възсътдаване на душата във всичките нейни прояви, безразлично дали са те хубави или лоши, красиви или безобразни“. (Пшибишевски).

Длъжно ли е Изкуството да бъде хранилница, хроникорство, статистически или исторически сведения за събитията на една епоха? — Не.

Изкуството не е длъжно да слезе от своя лъчезарен пиедестал, — обяв от светлината на вековете — за да дойде при нас и да ни предлага услугите си за разрешението на някакви социални, морални и други проблеми и „наболяли“ въпроси. Изкуството е безцелно — казва Уайлд, — или има единичка само цел —: да изразява само себе си. —: „Lart pour lart“. Иначе: — Изкуството би се обезличило като такова и би станало — най-напред шаблонно (защото му предписваме пътищата, по които трябва да върви, т. е., искаме да го прекараме през иглени уши —) и второ: — обществена (политическа!) трибуна, атлетическа арена, — Лжеискуство — ergo —: Неизкуство. Реално ли е изкуството, или не (значи ирреално), ще си обясним от следните афоризми на Уайлда:

„Поезията се нуждае от онова, от което животът е престанал да се нуждае“.

„Онова което се случва във действителност е загубено за изкуството. Всяко лъжеизкуство произхожда от действително чувство. Да бъдеш естествен, значи: да бъдеш прекалено понятен, значи: да бъдеш не художествен.“

Изкуството е ли, и трябва ли да бъде цветна фотография на действителността? — Не. Безспорно, — не. Природата, — тази природа, която ни обкръжава, — природата на голата видимост — е достатъчна, предостатъчна, дори излишна. Изкуството би изгубило божествения си произход и подобие, — значението си като изкуство, — ако си постави за цел да преумножава природата в хиляди и хиляди подобни екземпляри, -- да се превърне в индустрия. Художника творец, който се дава в услуга на такова Изкуство има значението на индустриалец, -- в поезията автомат, живописца -- тапицер, бояджия, в другите останали изкуства: -- занаятчия, професионален работник, но не носител на душа -- Абсолют -- символ на Вечност.

Лъжекласиците в стремежа си да „подражават“ на древните класици, превъзсхвадаха техните творения, но така „масторски“ и така грижливо щото искаха да надминат тия, които плагиираха. Техното сляпо подражателство и преклонение пред природата отиваха до там, щото те поставяха в очите на своите статуи -- католишки мадонни -- картункули за да ги приближат повече до действителността. Въпреки това, обаче, творенията им умряха още с епохата си. Збъхт на времето не ще пощади никого който дръзне да си играе с Изкуството; -- да го сваля от неговата висота и го приближава до занаятчийството.

Немския художник е работил около четири години Дядо и Баба старайки се да достигне до най-голема анатомична верност в своите модели, като рисуваше дори с лупа всека пжпка, всека пора, всеки косъм по техните лица, и все пак уви --: етюдите на Денера -- макар и толкова приближени до действителността -- остават като курioз на безпомощно и сляпо преклонение пред голата видимост: -- нищо повече.

Зевксис беше нарисувал с такова майсторство, „Гроздове“, щото даваха истинска илюзия на такива, (сякаш току-що откъснати от лозята —) че дори птиците слизаха да ги кълвят. — Ето какво пише за това Едгар По: — „Простото подражаване на това, което е Природа, макар и точно, не дава никому свещенното име „Художник“. Затова гроздовете на Зевксиса не бяха изкуство — такова те сж били в очите на птиците“.

Значи — според Едгар По — не е нужно да се преумножава природата във много и много еднообразни екземпляри, които не биха имали никаково предимство пред своя първообраз, „освен може би, предимството на едно нарисувано дърво ще се сжстои в това само, че то няма да има гасеници и други насекоми“ — (А. В. Шлегел).

Е ли изкуството цветна фотография, и трябва ли да бжде то такова на външната действителност? В такъв случай би требвало да налагаме на изкуството да бжде ученик на природата, да я следи вечно, неуклонно и във качеството си на „прилежен и послушен“ ученик да копира всичките ѝ баални, „простъпки“,

Напротив: — изкуството — е учител на природата, а тя — негов, трудолюбив, на куц негов ученик, — слуга, — дори роб, — сякаш някой рахитично болен — който следва своя учител и дебне да копира — да — открадне — от препускащият в лагоу свой учител, — Изкуството — и да ни я даде като оригинална — своя.

„Колкото и парадоксално да изглежда — парадоксите са винаги и по опасни — но верно е все пак, че животът подражава на изкуството повече нежели изкуството на живота“.

„Нито Халбайн, нит Ван-Дайк са намерили във Англия това, щоса ни дали. Те донесоха своите типове сжс себе си, а животът сжс свойствената му тжнка поддржателна способност, почва да снабдява художника с модели. Гжрците сжс своето тжнко художествено чувство, разбираха добре това и поставиха статуята на Ермеса и Аполона във спалнята на ново брачната, за да родитя сжщо такива деца, като ония произведения на икуството които ще гледа в минути на упоение. Те знаеха че живота заема от изкуството не само духотворността, джлбочи-

ната на мисълта и чувството, буря или душевния покой, но той може да се въплоти във линии и бои, дадени от изкуството и да възпроизвежда еднакво добре влечението на Фидия и изящността на Праксителя. От тук е произлезло изхвърлянето на разума у гърците.“

„Великият художник създава известен тип, а животът се мъчи да го копира. да го възпроизведе в популярна форма, като някой предприемчив издател.

Критиците (официалните, разбира се) се противопоставят на това с авторитета на Шекспира. Те вземат онова „изтъркано“ Уайлда от „Хамлет“ където в един свой монолог Хамлет казва че изкуството „държи огледало пред природата. Това, обаче, не може да се вземе като възглед на Шекспира за изкуството, тъй както тирадите на Яго — за неговите морални възгледи.

Прочие нека оставим Оскар Уайлд да ни разреши въпроса: Природата ли копира изкуството или то нея: —

„От къде, ако не от импресионистите вземаме ний тия чудни външнообразни мъгли, които пълзят и се разтилят по нашите улици, от които тъмнеят газовите фенери, които правят сенките в чудовищни сенки? Кому, ако не тем и на техния вожд, джлжим ние тая дивна сребриста мъгла, която обгръща нашите реки и превръща изопнатите мостове и разлюляните върху водата ладии във призрачни изгубени леки линии?

Кому джлжим необикновената промена на лондонския климат през последните десет години, ако не изключително на тая школа във живописата? И продължава: „Погледнете на въпроса от научна или метафизична гледна точка и ще видите, че съм прав. Защото — какво е природата? Тя съвсем не е наша прамайка. Тя самата е — наше създание. В нашия мозък тя зрее за живота. Предметите съществуват защото ги виждаме — зависи от това, как ни е повлияло Изкуството. Да гледаш един предмет — съвсем не значи, че го виждаш. Предметът не може да се види до като не се види неговата красота. Тогава, и само тогава той съществува. Във днешно време хората виждат мъглите, не защото ги има във природата, а за-

щото поетите и художниците им показаха тайнствената красота на тия ефекти. Може би във Лондон е имало от дълги векове мъгли. Дори, сигурно е имало. Но никой не ги е виждал и за туй до днес ние нищо не знаем за тях. Те не съществуваха, додето Изкуството не ги изобрети*. Как другояче може да се обясни голямия успех на примитивизма във западноевропейската литература, ако не именно това, че човечеството се е наситило на толкова много форми, давани от Изкуството на Живота и природата, които стягат човешката душа във рамки — във окови.

На какво се дължи успеха на футуризма (— футуризма на „оня, комедията със червените панталони, сако от два цвята или — едната буза напудрена синьо, а другата — оранж —. Зеленият Дон-Кихот, когото посрещаха с развалени яйца изпращаха с ракетият подигравки-), който има сега толкова много последователи, въпреки че знаем доста кървави историйки из неговия живот. Скандали и боеве бяха най-обикновени неща при всяка сказка и конференция из разните градове: — „Историческата“ схватка във театър Констанции, където петстотин негови (на Маринети) приятели окървавили ръцете си във аристократическите глави на Ватикана или „Боя във Рим“, където цитаделата на „пассизма“*) била превзета сатая. Всяка негова сказка свършваше обикновено с „весел финал“: — бой с бастуни, мандарини, кестени и друго всичко що се намира из салона.

Той тръбеше: долу музеите, долу библиотеките, книжнината, паметниците, историята и всичко що би поставило човека в рамки.

Да живеят „думи на свободата“, да живее футуризма, да живее Маринети. —

За него миналото и логиката не съществуваха така, както не е съществувало нищо за първия човек на земята „когато е запял и заплакал, и за първия поет, когато е започнал да пее“.

Неговата алогичност се потвърждава и от един голям естествоизпитател —: „Освен науката нищо не се нуждае от точно казни думи (— логика) — (Бюфон) —.

*Пасеисти — хора, които се ползват от културата на миналото, кривни неприятели на футуристите. Б. Я.

Логиката и синтаксиса — според Маринети — са нуждни само за точно водене на гешефтите, но не и в изкуството.

Въпреки толкова много противоречия, които срещна футуризма във своя път — па дори и до днес среща още много — (благодарение на това, че не от всички е еднакво разбираан) — все пак той върви с победоносна сила и рано, или късно, ще се наложи като шкрла мимо нашите желания. Достатъчно е да споменим няколко имена само за да се уверим във това —: Маринети, Русало, Маяковски и пр.

Ние не бихме отдали този успех на нищо друго освен на надеждата на човечеството да се отржи от старото, шаблонното, веригите, които му качи изкуството във досегашния си път, е до — оная сляпа подражателност във живота на Изкуството. Това са разбиранията на Уайлда, Маларме, Верлена, Верхарна, Едгард По, Нитче, Валден, Матерлинк, Балмонт, Брюсов, Соловйов, Блок Пшибишевски и редица още други, които раздадах живота си с пълни шепи за спасението на човечеството докато бяха още между нас, защото много от тях вече спят спокойно в хладните пригръдки на тая, която ги роди.

Това са художенците, които Пшибишевски нарича „ipse philosophus qasmon, Deus et omnia, и тяхното изкуство, — изкуството на „ de la musique avant tout les chose —: защото негли музиката е най-чистото изкуство, понеже няма форми във „природата“ на които подражава — а с откровение на душата —, оголен вик на мировата душа — един божествен акт, който е във състояние да слее трепетите на душите в една, да ги издигне над всемира и им открие златните двери на битието, заключено със седемтех златни библийски ключа —, изкуството biblia porogum — което може да оправдае девиза:—

„Ars longa, vita brevis“.

Ванюша Велев

ЗЛАТОРОГ

Кн. I. год. IV.

Право е: изтеклите годишнини на „Златорог“ носеха в себе много академизм и професорски „стабилитет“, или — както би се изразил „послушния“ ученик на чупигорския бабаит —: през изтеклите годишнини „Златорог“ бе станал като оная пословична кула от слонова кост на Пенчо Славейкова, чийто праг бе недостъпен за нашите доморасли „фасулковци“. Ала времето разрушава кулите и на тяхното място въздига един нов и непознат култ — култът на живота.

Новата годишнина почва с много трепетност и вътрешен живот“, с една младост, която буди надежди. Едно неочаквано, наистина „превръщане“, в което лъха пролетта и устрема. Непоносимо тежкият замах и „гетевски аристократизм“ се превръщат в една непосредна подвижност и устременост: дори каменоизваяния Боян Пенев, самодоволно зарит в праха на сладкото минало, раздвижва мъдрата си глава и праха започва да изчезва, като дава място на живота. А важен е, преди всичко, живота, непосредно, трепета.

На първо място в тая книга личи статията на Сирак Скитник за „Тайната на примитива“ — тя е и, която засия активна на книгата. Тия ценни мисли се налагаха отдавна: смъртно чувствани от мнозина, те требваше да намерят своята изясненост и образност — Скитник пристъпва пръв към тая изясненост и, благодарение дълбоката му проникновенност, той сполучва да ни я даде. Въпросът за примитива е негли, за цялото изкуство. Защото — схващаме ли изкуството като израз на душата „голямата и мъдра душа“, ние индифицираме това изкуство с примитива, скъпнатата, „човечното“, И от тук: необходимостта от „човечност“ в изкуството, нежели — от естетика. Естетиката е за тия, които още смятат и оправдават живота като „естетичен феномен“, ала за мъдрите в живота, за тия, които достигат до сърдцето на този живот, има една „човечност“ само, една непосредна мъдрост и жива божественост. Новото време посочва тая истина на изкуството — и то не я отхвърля. „Никога изкуството не е било тъй малко „естетично“ и толкова човечно, както днес, пише С. Скитник. То дори като че не иска да създава нова естетика, а да освободи само човешката душа“ Под-

чертаем последната мисъл, която е преценка на всички, може би, културни лутания на днешния човек, който започва да намира вече себе си; цивилизацията загива, или пак — се обособява в свой отделен „цивилизован“ свят и за душата настъпва „царството небесно“, когато тя от „загадка“ или — по-сладниво и сантиментално — от „непознатата и далечна от нас бродница“, се превръща в една вечно — бляща сълзница, в една проста радост и чист трепет: вечносеща, вечно мъдра и божествено — велика. Така тайната на примитива се превръща в една проста истина, която изкуството догоня от векове. Днес — стихийният полет на изкуството започва да се увенчава и проявните венци носят росата на едно хубаво утро (примитивистите, Маринети, Хюлзенбек, възвизането на Еренбурга) — За достигането на чистия идеал е нужна пълна разруха на всички леки досегашни пътища, след която: праха на библиотеките става излишен, плесенясалите скулптури сладнеят за „сантименталните и пастилично настроени“, шлифованата живост започва да се раздвижва. За освобождението на човешката душа е нужно едно ново изкуство. Живота го е сочил винаги — днес той го сочи тъй властно, както никога. Да не бъдем слепци: ние имаме една безсмъртна душа — да я достигнем с самата нея.

Нитчевата „преценка на ценостните“, става излишна днес: не преценка е нужно, и махване ръка на всичко минало и заживяване на един нов живот, напълно лишен от присмита на всека цивилизация и спекулативност. Стига! До сега живе техниката, посем сега трябва да заживее културата, живота.

Така човекът умъртвил фабриката и завоеваната цивилизация, идва до примитива, който „винаги има цената на една изповед. — Той не е построяние, не е знание, спекулация, а — чисто възмущение, едно нетърсено движение на душата. Той е чувство — живия човек“. В тая книга печати стихове Й. Стубел: „Пътникът в синята вечер“, които отбледяват очаквания, макар и неизяснен напълно завой в творчеството на този даровит поет: непосредното и просто отнасяне към живота — ценност, която домораслите ни „символисти“ няма да проумеят никога. Невгашните подслепени „урагии“ и „злата“, днес живота заменя с един земен жив сок, заливащ бреговете на неговото творчество. И по-

следните му стихове не ни изненадват — нали той написа приказката за захарната къща и песните „Край огъня“? Една зараждаща се и голяма любов пърха в неговите стихове — любов, която превръща човекът в творец. Една Лилиевока „всеотдайност“, бих казал, живее в неговите стихове:

И когато ти бъдеш невеста, Аз с коня в синята вечер,
а над рамото месец склони, — ще легим безпределно сами
може би ще нашпнеш злочестат — и ще се завърнеме вече
моята младост върни. в нощи пръжни и скъпи земи

Силен е разказа на Николай Райнов — „Драма“: той разбива напълно напразните опасения на Божан Ангелова (Алманаха ни за 1921 год.) и Й. Бадева (Златорог, год. III, кн. IV): — Ако в първите два от последните му разкази личеше проповедникът на окултизма и мистицизма повече, отколкото художникът, „Драма“ отбелязва твърдо противното: художникът, мъдрият проникател заменя проповедника. С тоя разказ се разясняват и новите пътища в творчеството на Ник. Райнов. Източната мъдрост, която го ръководеше на всяка стъпка в неговото творчество — заменя една нова мъдрост: мъдростта на живота. Така, сладните и заучени, понекога грубо бомбастични възклициания към жените изчезват: жената от представа, от картон се превръща в плът, в човек.

Олицетворението и всепрощението под светлината на една космична любов, достигната по пътя на дълбоко изживяно страдание — Райнов в разказа си „Драма“ представи с заразяваща непосредност и последовност, една математична последовност, която неменуемо достига идеала. Така думите на Дявола към тях, които гъвно бегат и се боят от него, отвържияват дълбоко в душите:

„Целуни я рече“, му той — „Защо се свениш от своята любов? Мигър не живее в всички ни една душа — дълго страдала, измъчена, окаляна от реда падения? Нека погледнем душата си в очите — и нека ѝ дадем да обича, както обиква майката“

представлява известен интерес и статията на Б. Пеневна „Превръщанията на Бай Ганя“ тя отхвърля заблужденията около книгата на Алека, която на времето не прецениха — такова си остана тя и до днес. Бай Ганю не е и не може да бъде българинът. Тя е едно превъзсказдаване на битовото, повърхното в българина,

ала не и — на неговата психична особиност и дълбока националност. Ако Вазов даде повърхността на българина „сериозно“, то, бих казал, Алеко я даде в нейния карикатурен вид. И толков. До истинското национално се домогнаха двама поети само: Пенчо Славейков и Яворов. Националността на поети като К. Христов, Вазов и плеада други се изрази в „заглавките“ на техните стихове само, в техната непоносима патриотичност.

„Бай Ганю“, схванат от Б. Пенев като карикатура на българина в практичния му всекидневен живот, си остава, все пак, мил и ценен: тоя практицизъм, съединен с такава хитрост, може би смях у всякого. Дали Алеко е преследвал и претендирал повече от това, или — претенцията е на К. Кръстева? Тая статия, респективно за Пенев, отбелезва едно: той напуца подземията на Хилендарски и прави крачка към живота. Като обхвръщана новост се явяват разбиранията на Освалд Шпенглера за културата и нейния упадък, който Конст. Гълъбов излага и се старае да прецени. — В тоя даровито написан преглед на Шпенглера се засяга и отдавна назрелия у нас въпрос — въпросът за различието между културата цивилизацията, който некога мимоходом беше подкачил Гео—Мислите на Шпенглера будят интерес, поради своята навременност и философска съсредоточеност — през тях се показва образа на съвременния вездесещ интелегент, приближаващ се към живота. Представяват и известен интерес и отношенията на К. Гълъбова към Шпенглера, особено — към неговия песемизъм.

Накрай статията на К. Гълъбова завършва с един цитат от Шпенглера:

„Русия е обещанието на една настаняваща култура, до като вечерните сенки в западна Европа стават все по-дълги“ Твърде навременна е бележката на Вл. Василева за „поетическата антология“ — един Дон Кихотски замах на Дерижан, за който никога не би требвало да му се прости. — Нима след несполучливия опит на В. Добринов и Ив. Радославов беше нужен и тоя — дело на още по-голям неспособник? Лишно е да говорим за тая антология — Вл. Василев каза заслуженото. Едно е важно: — тя е повече от светотатство с българската поезия (Еже сж Димчо, Яворов, Ботев — Те биха си навели главите от горест. . .)

Розгледжайки антологията със свето мадро и спра-

ведливо око Вл. Василев сваля на една маска от глупавите пиера, подхванали своя самодоволен и „жаждан“ танц в... страниците на поетическата антология. — Празникът е похитен от „след - полунощен размириш“ и върху всеко пиеро „ридай една загубена мечта“ (мнозина биха обвинили, навярно, немирника за много субективен и грижещ се за своите „послушни деца“ в случая — дали Балабанов например, не би проглушил света с викове, от рода на „Българските афоризми“, че всичко туй става, за да се създаде настроение на Й. Стратиева с тия плачеши и „трагични“ пиера?) — Похитена в кюшето, перуката на Ст. Михайловски жестоко окърца и надава последни викове за... признаване; безизходно сведената фигура на Балабанов скимти в предсмъртна агония, която маската на безпаспорния Елин Целин се мъчи да преобрази в една невинна забава с „Развигарски“ финал, „оригиналната“ маска, с замествани черти от Сюли Прюдома, на Ив. Карановски броди по стълбите, като низ „Тракийското равно поле“, а след нея некак плахо подскача обезличената маска на Неволлина и... и тъкмо на место идва „трагичната екзотичност“, след като е казано вече и за Славейкова, Траянова, Димчо Дебелянова и Лилиева, — *Et le reste est littérature.*

Българският писател въздъхва (той е очаквал по големи ужаси! И... за стотен път посочва свята бездарност, която никога не ще посмее да признае... Славно писателство, славна България!

Представяват интерес в тая бележка обитите и характерни редове, когато Вл. Василев говори за нашите поети — минали и сегашни. Преглеждайки цялата поезия, той се спира особено на: Ботев, Вазов, Кирил Христов, Славейков, Яворов, Димчо и Лилиев, които взема като етапи в поезията ни. Така той дава една схема, която би послужила твърде много на бъдещия критик и историк, изследващ завоите и проявите на нашата поезия.

„Златорот“ завива по своя път: от миналото той научи твърде много, настоящето, може би, не ще бжде това, което трябва да бжде, ала в бъдещето — той ще долови себе си и живота. Макар и безшумен и вгледан в себе си, като ония мъдри и сжоредочени, рудокопи, които разбиват земята, той ще стигне златните легловища на народния дух, а в живота ни ще влей живителната влага, от която надълго ще крепнат всички цветя. —

КНИЖНИНА

Получиха се в редакцията

КНИГИ

Ем. п. Димитров. Естетиката на Бергсона Кюстендил, 1923. Стр. 62. ц. 10 лв.

Георги Гогов. Емануил П. Димитров. Литературен очерк. Кюстендил, 1922. Стр. 36. Ц. 8. лв.

Ведрина. Периодичен сборник с приложение: седмата стихосбирка „Знамена“ на Ем. п. Димитров. Кюстендил, 1922. Ц. 8. лв.

Йоханс Ремке. Душата на човека. Превел от петото немско издание Н. Илиев. С предговор от Д. Михалчев. Издание на философско-математичното общество в Габрово, 1922. Стр. 112. Ц. 12. лв.

Йордан Влайков. Сред мрака. Интермедия в 6 картини. С главна корица от Б. Стефчев. София, 1922. Стр. 80. Ц. 14. лв.

Петр Попов. Прэстжпната любов. Трагедия в 5 действия. Ловеч, 1923. Стр. 64. Ц. 10. лв.

Йелсен, Адел. Викове. Десет стихотворения. Книга първа от библиотека „Земя“. Вратца, 1923. Стр. 16. Ц. 10 лв.

Гео Милев. Панахида на П. К. Яворов. Издание на книгоиз. „Везни“. София 1923. Номериран луксозен екземпляр № 65 Ц. 10 лв.

Ненчо Илиев. Запустелия рай. Повест, Второ издание. С винетки от покойния художник Ник. Петров. София, 1923. Стр. 48. Ц. 8 лв.

Ник. Вранчев. Поезията на Хр. Ботйов. Студия и стихотворения. Библиотека „Ралица“. Второ издание. Кн. 6. София, 1922. Стр. 72. Ц. 6 лв.

Пролетни Зари. Сборник стихове от Ив. Г. Янков. Плевен, 1923. Стр. 32. Ц. 5 лв.

СПИСАНИЯ И ВЕСТНИЦИ

Златорог. Година четвърта. Книга трета. Редактор Владимир Василев. Ожредактори Николай Лилив и Сирак Скитник. Адрес: Кооперативно д-во „Зора“ ул. „Витошка“, 38. София, 1923.

Хиперион. Година първа. Книга девета и десета. Излиза под редакторството на Иван Радославов и Теодор Траянов. София, 1923. Редакция и администрация ул. Витошка, 31 Годишния абонамент на сп. Хиперион 80 лв. Отделна книга 17 лв.

Родна Мисъл Година трета. Книжка втора. Редактор Ив. Кирилов. При близкото участие на Ник. Вас. Ракитин и Г. П. Домусчиев. Плевен, 1923. Годишния абонамент на списанието 60 лв.

Развигор, Литературен лист. Ридактират Ал. Балабанов и Елин Пелин. Уредник Т. Боров. Година III. брой 94-112—София, 1923. Редакция и администрация ул. „Патриарх Ефтим“, 14. Годишен абонамент 140 лв. Отделен брой 3 лв.

Синия понеделник. Седмичен литературен вестник Под редакторството на В. Добринов. София, 1923. Бр. 1 и 2 Отделен брой 3 лв.

Майка и дете. Популярно списание за родители и възпитатели. Година XIV Кн 4. Т. Пазарджик, 1923.

Млад Турист. Орган на Юн. Тур. Сюз в България. Година осма, кн. 5. Редакция администрация ул. Алабинска. 26 София.

Ясна Поляна. Списание за прост трудов живот и единение чрез любовта Урежда Вас. Апостолов с. Ружинци, Белоградчишко. Год. Абонамент 20 лв.

Трезвеност. Орган на учащата въздрж. младеж. Редактира комитет. Русе Год. V. Кн. 3.

Светли зари. Ученишко списание за литература критика и художество. Редактора комитет. Год. III. Кн. I Русе, 1923.

Маргаритки Литературно списание. Редактор Г. Русев. Година I. Кн. 10. IX кв. Плевен. 1923.

Мимози. Списание за литература, критика и художество. Година първа Кн. 6 Редактор Из Нилбантски. Орхание, 1923.

Звуци Година първа Бр. 3. Чирпан 1923

Младежка дума Независим ежемесечен лист Сухиндол, 1923. Година втора Бр. 7 8.

ПРЕЗ първата годишнина списание ТЕМЕНУГИ излезе при следните сътрудници: — участвали с — **РАЗКАЗИ:**

Трифон Хубев, Дим. Чаков: Стр. Авелов, Ст. Тодоров, Звезделин Цонев, Бистра Тутева, Т. Симеонов, Николай Кермекчиев, Ник. Шипковенски, Кр. Харизанов. Горчо Игнатов. Рена П. Попова и др.

СТИХОВЕ:

Й. Стубел, Дим. Чаков, А. Калоянов, Пан Тодоров, Хр. Стратиев, Ван. Велев, Звезделин Цонев, Вл. Радев, Г. Русев Люб. Димитров, Люб. Георгиев, Даня Лилева, Израил Кемалов, Г. Налбантски, Жан П. **КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ:**

Андрей Кочев, Асен Николов, П. Д. Драгоев, Звезделин Цонев, Г. Русев, Ванюша Велев, Марион.

Забележна печатна грешка: На страница 14—15 ред, в работата на П. Спасов, напечатано: усени да се чете устни.

См. Плѣв.

Барилеф.

КЖМ ЧИТАТЕЛИТЕ НА ТЕМЕНУГИ

С тая книга осма, девета и десета, сп. Теменуги приключва своята първа годишнина и встъпва във втората.

Започнали тихо и скромно своя мъничък живот, Теменуги със своето грижливо списване, последователно закръгли своя образ и даде своя успех: -- негли тоя успех се дължи в избраните имена на речовните му сътрудници. И тоя успех дава с право и достойнство: Теменуги да се наредят в линията на изискваните младежки списания.

Ние няма да отбелязваме какви големи, понекога непреодолими трудности се изпречваха на неговия път, но благодарение подкрепата и грижите, които дадоха читателите за неговото преуспяване, благодарение пре големите усилия, които редакцията положи като не жали средства и труд, Теменуги прие своя офсрмен идиеен образ.

Обаче смятаме, че Теменуги, не е онова, което трябва да бъде за нашите читатели; настоящето -- негли не е това което трябва да е, ала за бъдеще вярвайки във топлатата подкрепа на близки, сътрудници и читатели, ние ще продължим издаването на списанието, с което ще реализираме възложената си през първата годишнина задача: пълно съединение на най-младите литературни сили.

Редакцията сърдечно благодари на всички нейни приятели, които се грижиха за разпространението му на всички редовни и случайни сътрудници, които я удостоиха с трудоветеси на читателите и абонатите за матриялната помощ която ни указаха и с това спомогнаха до край за неговото издаване.

Теменуги през втората годишнина ще излиза под редакцията на Звезделин Цонев и Ванюша Велев на хубава бяла хартия в размер от 1-2 печатни коли и ще сгрува годишен абонамент 36 лева, изплатени на два пъти: първата вноска 20 лева и 16 лв. подир получаване на четвърта книга, тъй като полугодишен абонамент нема.

Първа книга от втората годишнина е под печат. Който запише 10 абоната му се дава едно безплатно годишно течение.

Всичко, което се отнася до списанието се изпраща на адрес: сп ТЕМЕНУГИ ул. Волга 36 Плевен.